ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 11ης Ιουλίου 2008 *

Στην υπόθεση C-195/08 PPU,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Λιθουανία) με απόφαση της 30ής Απριλίου 2008, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 14 Μαΐου 2008, στο πλαίσιο της διαδικασίας που κίνησε η

Inga Rinau,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas, πρόεδρο τμήματος, J. N. Cunha Rodrigues (εισηγητή), J. Klučka, P. Lindh, και A. Arabadjiev, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston
γραμματείς: C. Strömholm, υπάλληλος διοικήσεως, και M. A. Gaudissart, προϊστάμενος μονάδας,

έχοντας υπόψη το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου της 21ης Μαΐου 2008, το οποίο υποβλήθηκε στο Δικαστήριο στις 22 Μαΐου 2008, να εκδικαστεί η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά την επείγουσα διαδικασία του άρθρου 104β του Κανονισμού Διαδικασίας,

* Γλώσσα διαδικασίας: η λιθουανική.

έχοντας υπόψη την απόφαση του τρίτου τμήματος, της 23ης Μαΐου 2008, να δεχθεί το αίτημα αυτό,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 26ης και της 27ης Ιουνίου 2008,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Inga Rinau, εκπροσωπούμενη από τους G. Balčiūnas και G. Kaminskas, advokatai,

— ο Michael Rinau, εκπροσωπούμενος από την D. Foigt, advokatė,

— η Λιθουανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον D. Kriaučiūnas και την R. Mackevičienė,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την J. Kemper,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A.-L. During,

— η Λεττονική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις E. Balode-Buraka και E. Eihmane,

— η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη C. ten Dam,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την E. Jenkinson, επικουρούμενη από τον C. Howard, QC,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τις A.-M. Rouchaud-Joët και A. Steiblytė,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000 (ΕΕ L 338, σ. 1, στο εξής: κανονισμός).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Inga Rinau και του Michael Rinau ως προς το ζήτημα της επιστροφής στη Γερμανία της θυγατέρας τους Luisa, την οποία κατακρατεί στη Λιθουανία η I. Rinau.

Το νομικό πλαίσιο

Η Σύμβαση της Χάγης του 1980

3 Το άρθρο 3 της Συμβάσεως της Χάγης, της 25ης Οκτωβρίου 1980, για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών (στο εξής: Σύμβαση της Χάγης του 1980) ορίζει:

«Η μετακίνηση ή η κατακράτηση παιδιού θεωρούνται παράνομες:

α) εφόσον έγιναν κατά παραβίαση δικαιώματος επιμέλειας, αναγνωρισμένου σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή άλλη οργάνωση, είτε αποκλειστικά είτε από κοινού με άλλους, από το δίκαιο του κράτους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την μετακίνηση ή την κατακράτηση του και

β) το δικαίωμα αυτό ησκείτο πραγματικά, αποκλειστικά ή από κοινού με άλλους, κατά τον χρόνο της μετακίνησης ή της κατακράτησης, ή θα είχε ασκηθεί κατ' αυτόν τον τρόπο εάν δεν είχαν επισυμβεί τα γεγονότα αυτά.

Το δικαίωμα επιμέλειας που αναφέρεται στην περίπτωση α΄ μπορεί να απορρέει, ιδίως, είτε απευθείας από το νόμο είτε από δικαστική ή διοικητική απόφαση είτε από συμφωνία που ισχύει σύμφωνα με το δίκαιο αυτού του κράτους.»

4 Κατά το άρθρο 12 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980:

«Εφόσον ένα παιδί μετακινήθηκε ή κατακρατήθηκε παράνομα κατά την έννοια του άρθρου 3 και από τη μετακίνηση ή κατακράτησή του, μέχρι τον χρόνο κατάθεσης της αίτησης ενώπιον της δικαστικής ή διοικητικής αρχής του συμβαλλόμενου κράτους, όπου βρίσκεται το παιδί, διέρρευσε χρονικό διάστημα μικρότερο του ενός έτους, η επιληφθείσα αρχή διατάσσει την άμεση επιστροφή του.

Ακόμη κι αν η δικαστική ή διοικητική αρχή επιλήφθηκε μετά την πάροδο του χρονικού διαστήματος ενός έτους, που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, οφείλει ομοίως να διατάξει την επιστροφή του παιδιού, εκτός αν αποδειχθεί ότι το παιδί έχει ήδη προσαρμοσθεί στο νέο του περιβάλλον.

Εφόσον η δικαστική ή διοικητική αρχή του κράτους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση έχει λόγους να πιστεύει ότι το παιδί έχει μεταφερθεί σε άλλο κράτος, μπορεί να αναστείλει τη διαδικασία ή να απορρίψει την αίτηση επιστροφής του παιδιού.»

5 Το άρθρο 13 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980 ορίζει:

«Παρά τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου η δικαστική ή διοικητική αρχή του κράτους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση δεν δεσμεύεται να διατάξει την επιστροφή του παιδιού, εφόσον το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή η οργάνωση που αντιτίθεται στην επιστροφή του αποδεικνύει:

α) ότι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή η οργάνωση που είχε τη μέριμνα του προσώπου του παιδιού δεν ασκούσε ουσιαστικά το δικαίωμα επιμέλειας κατά το χρόνο της μετακίνησης ή κατακράτησης ή είχε συναινέσει στη μετακίνηση ή κατακράτηση αυτήν ή την είχε εγκρίνει εκ των υστέρων ή

β) ότι υπάρχει σοβαρός κίνδυνος η επιστροφή του παιδιού να το εκθέσει σε φυσική ή ψυχική δοκιμασία ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο να το περιαγάγει σε μια αφόρητη κατάσταση.

Η δικαστική ή διοικητική αρχή μπορεί επίσης να αρνηθεί να διατάξει την επιστροφή του παιδιού, εάν διαπιστώσει ότι το παιδί αντιτίθεται στην επιστροφή του και έχει ήδη την ηλικία και την ωριμότητα που υπαγορεύουν να ληφθεί υπόψη η γνώμη του.

Κατά την εκτίμηση των περιστάσεων που αναφέρονται στο άρθρο αυτό, οι δικαστικές ή διοικητικές αρχές οφείλουν να λάβουν υπόψη τις πληροφορίες για την κοινωνική κατάσταση του παιδιού που παρέχονται από την κεντρική αρχή ή άλλη αρμόδια υπηρεσία του κράτους της συνήθους διαμονής του.»

6 Η Σύμβαση της Χάγης του 1980 τέθηκε σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 1983. Όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ενώσεως είναι συμβαλλόμενα μέρη της.

Η κοινοτική νομοθεσία

7 Η δέκατη έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού διευκρινίζει:

«Σε περίπτωση παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης παιδιού, η επιστροφή του θα πρέπει να επιτυγχάνεται αμελλητί, και για τον λόγο αυτό θα πρέπει να εξακολουθήσει να ισχύει η Σύμβαση της Χάγης [του 1980] όπως συμπληρώνεται με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, και ειδικότερα του άρθρου 11. Τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί έχει μετακινηθεί ή κατακρατείται παράνομα θα πρέπει να μπορούν να αντιτάσσονται στην επιστροφή του σε συγκεκριμένες και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις. Εντούτοις, μία τέτοια απόφαση θα πρέπει να μπορεί να αντικαθίσταται από μεταγενέστερη απόφαση δικαστηρίου του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του παιδιού πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτησή του. Εάν η απόφαση αυτή συνεπάγεται την επιστροφή του παιδιού, η επιστροφή θα πρέπει να πραγματοποιείται χωρίς να απαιτείται προσφυγή σε καμία

διαδικασία για την αναγνώριση και εκτέλεση της εν λόγω αποφάσεως στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται το απαχθέν παιδί.»

8 Η εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού ορίζει:

«Η αναγνώριση και η εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος θα πρέπει να βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και οι λόγοι της μη αναγνώρισης θα πρέπει να περιορίζονται στον ελάχιστο αναγκαίο βαθμό.»

9 Το άρθρο 2 του κανονισμού ορίζει:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[…]

4) ο όρος “απόφαση” περιλαμβάνει κάθε απόφαση διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης γάμου, καθώς και κάθε απόφαση σχετικά με τη γονική μέριμνα, που εκδίδεται από δικαστήριο κράτους μέλους, ασχέτως ονομασίας της, όπως “διαταγή”, “διάταξη” ή “απόφαση”·

5) ο όρος “κράτος μέλος προέλευσης” ορίζει το κράτος μέλος στο οποίο έχει εκδοθεί η προς εκτέλεση απόφαση·

6) ο όρος “κράτος μέλος εκτέλεσης” ορίζει το κράτος μέλος στο οποίο επιδιώκεται η εκτέλεση της απόφασης·

7) ο όρος "γονική μέριμνα" περιλαμβάνει το σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που παρέχονται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με δικαστική απόφαση, απευθείας από τον νόμο ή με ισχύουσα συμφωνία όσον αφορά το πρόσωπο ή την περιουσία του παιδιού. Ειδικότερα ο όρος περιλαμβάνει το δικαίωμα επιμέλειας και το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας·

8) ο όρος "δικαιούχος γονικής μέριμνας" προσδιορίζει κάθε πρόσωπο που έχει τη γονική μέριμνα παιδιού·

[…]

11) Ο όρος "παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση παιδιού" σημαίνει τη μετακίνηση ή κατακράτηση παιδιού:

α) εφόσον γίνονται κατά παραβίαση δικαιώματος επιμέλειας το οποίο προκύπτει από δικαστική απόφαση ή από τον νόμο ή από συμφωνία που ισχύει σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από τη μετακίνηση ή την κατακράτησή του

και

β) με την επιφύλαξη ότι το δικαίωμα αυτό ασκείτο πραγματικά, αποκλειστικά ή από κοινού με άλλους, κατά τον χρόνο της μετακίνησης ή κατακράτησης ή θα είχε ασκηθεί κατ' αυτόν τον τρόπο εάν δεν είχαν επισυμβεί τα γεγονότα αυτά. Η επιμέλεια θεωρείται ότι ασκείται από κοινού όταν ο ένας από τους δικαιούχους της γονικής μέριμνας δεν μπορεί, σύμφωνα με απόφαση ή απευθείας από τον νόμο, να αποφασίζει για τον τόπο διαμονής του παιδιού χωρίς τη συγκατάθεση άλλου δικαιούχου της γονικής μέριμνας.»

10 Το άρθρο 8 του κανονισμού ορίζει:

«1. Τα δικαστήρια κράτους μέλους έχουν δικαιοδοσία επί θεμάτων που αφορούν τη γονική μέριμνα παιδιού το οποίο έχει συνήθη διαμονή σε αυτό το κράτος μέλος κατά τη στιγμή της άσκησης της προσφυγής.

2. Η παράγραφος 1 δεν θίγει τις διατάξεις των άρθρων 9, 10 και 12.»

11 Το άρθρο 10 του κανονισμού ορίζει:

«Σε περίπτωση παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης του παιδιού, τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτησή του διατηρούν την αρμοδιότητά τους έως ότου το παιδί έχει αποκτήσει συνήθη κατοικία σε άλλο κράτος μέλος […]»

12 Κατά το άρθρο 11 του κανονισμού:

«1. Όταν ένα φυσικό πρόσωπο, ίδρυμα ή οργάνωση που έχει δικαίωμα επιμέλειας προσφεύγει στις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους προκειμένου να εκδοθεί, βάσει της [Συμβάσεως της Χάγης του 1980], απόφαση για την επιστροφή του παιδιού το οποίο μετακινήθηκε ή κατακρατείται παρανόμως σε κράτος μέλος διάφορο του κράτους μέλους όπου το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση, ισχύουν οι παράγραφοι 2 έως 8.

2. Κατά την εφαρμογή των άρθρων 12 και 13 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, εξασφαλίζεται ότι παρέχεται στο παιδί η δυνατότητα ακρόασης κατά τη διάρκεια

της διαδικασίας, εκτός αν αυτό αντενδείκνυται λόγω της ηλικίας του ή του βαθμού ωριμότητάς του.

3. Το δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται αίτησης επιστροφής ενός παιδιού, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 1, ενεργεί αμέσως στα πλαίσια της διαδικασίας σχετικά με την αίτηση, χρησιμοποιώντας τις πλέον σύντομες διαδικασίες τις οποίες προβλέπει το εθνικό δίκαιο.

Ανεξάρτητα από το προηγούμενο εδάφιο, το δικαστήριο εκδίδει την απόφασή του το αργότερο έξι εβδομάδες από την ενώπιόν του κατάθεση της αίτησης, εκτός αν αυτό καθίσταται αδύνατο λόγω εξαιρετικών περιστάσεων.

4. Το δικαστήριο δεν μπορεί να αρνηθεί την επιστροφή του παιδιού δυνάμει του άρθρου 13, στοιχείο β΄, της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, εάν διαπιστώνεται ότι έχουν προβλεφθεί τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία του παιδιού μετά την επιστροφή του.

5. Το δικαστήριο δεν δύναται να απορρίψει την αίτηση επιστροφής παιδιού αν το πρόσωπο που ζήτησε την επιστροφή του παιδιού δεν είχε δυνατότητα ακρόασης.

6. Εάν ένα δικαστήριο εκδώσει απόφαση για τη μη επιστροφή του παιδιού, σύμφωνα με το άρθρο 13 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, το δικαστήριο αυτό διαβιβάζει αμέσως, είτε απευθείας είτε μέσω της κεντρικής του αρχής, αντίγραφο της απόφασης μη επιστροφής και συναφή έγγραφα, ιδίως πρακτικά, στο αρμόδιο δικαστήριο ή στην κεντρική αρχή του κράτους μέλους όπου το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτησή του, κατά τα οριζόμενα στο εθνικό δίκαιο. Τα εν λόγω έγγραφα επιδίδονται στο δικαστήριο εντός μηνός από την ημερομηνία της απόφασης περί μη επιστροφής.

7. Αν τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτησή του δεν έχουν ήδη

επιληφθεί κατόπιν αιτήσεως ενός των μερών, το δικαστήριο ή η κεντρική αρχή που λαμβάνει την πληροφορία που μνημονεύεται στην παράγραφο 6 πρέπει να την γνωστοποιήσει στα μέρη και να τα καλέσει να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους ενώπιον του δικαστηρίου σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, εντός τριών μηνών από την κοινοποίηση, ώστε το δικαστήριο να εξετάσει το ζήτημα της επιμέλειας του παιδιού.

Με την επιφύλαξη των περί δικαιοδοσίας διατάξεων του παρόντος κανονισμού, το δικαστήριο περατώνει την υπόθεση, εάν παρέλθει άπρακτη η ως άνω προθεσμία.

8. Ανεξάρτητα από απόφαση για τη μη επιστροφή του παιδιού σύμφωνα με το άρθρο 13 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, οιαδήποτε μεταγενέστερη απόφαση η οποία διατάσσει την επιστροφή του παιδιού και έχει εκδοθεί από δικαστήριο αρμόδιο βάσει του παρόντος κανονισμού είναι εκτελεστή σύμφωνα με το κεφάλαιο ΙΙΙ, τμήμα 4, προκειμένου να εξασφαλισθεί η επιστροφή του παιδιού.»

13 Το κεφάλαιο ΙΙΙ του κανονισμού, με τίτλο «Αναγνώριση και Εκτέλεση», περιλαμβάνει τα άρθρα 21 έως 52 αυτού. Το τμήμα 4 του εν λόγω κεφαλαίου ΙΙΙ, με τίτλο «Εκτέλεση αποφάσεων που αφορούν το δικαίωμα επικοινωνίας και την επιστροφή του παιδιού», περιλαμβάνει τα άρθρα 40 έως 45 του ίδιου κανονισμού.

14 Το άρθρο 21, παράγραφοι 1 και 3, του κανονισμού ορίζει:

«1. Οι αποφάσεις που εκδίδονται σε κράτος μέλος αναγνωρίζονται στα λοιπά κράτη μέλη χωρίς καμία διαδικασία.

[…]

3. Υπό την επιφύλαξη του τμήματος 4, οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος μπορεί, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπει το τμήμα 2 του παρόντος κεφαλαίου, να ζητήσει την έκδοση απόφασης για την αναγνώριση ή μη αναγνώριση της απόφασης.»

15 Το άρθρο 23 του κανονισμού ορίζει:

«Απόφαση που αφορά τη γονική μέριμνα δεν αναγνωρίζεται:

α) αν η αναγνώριση αντίκειται προδήλως στη δημόσια τάξη του κράτους μέλους αναγνώρισης, λαμβάνοντας υπόψη το ύψιστο συμφέρον του παιδιού,

[…]»

16 Κατά το άρθρο 24 του κανονισμού:

«Η δικαιοδοσία του δικαστηρίου του κράτους μέλους προέλευσης δεν ερευνάται. Το κριτήριο της δημόσιας τάξης του άρθρου 22, στοιχείο α΄, και του άρθρου 23, στοιχείο α΄ δεν εφαρμόζεται στους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας των άρθρων 3 έως 14.»

17 Το άρθρο 28, παράγραφος 1, του κανονισμού ορίζει:

«Αποφάσεις που εκδόθηκαν σε κράτος μέλος για την άσκηση της γονικής μέριμνας παιδιού, οι οποίες είναι εκτελεστές σε αυτό το κράτος μέλος και έχουν επιδοθεί, μπορούν να εκτελεστούν σε άλλο κράτος μέλος αφού κηρυχθούν εκτελεστές με αίτηση κάθε ενδιαφερομένου.»

18 Το άρθρο 31 του κανονισμού ορίζει:

«1. Το δικαστήριο στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση αποφασίζει σε σύντομο χρονικό διάστημα. Ούτε το πρόσωπο, κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση, ούτε το παιδί έχουν, στο στάδιο αυτό της διαδικασίας, δικαίωμα υποβολής παρατηρήσεων.

2. Η αίτηση μπορεί να απορριφθεί μόνο για έναν από τους λόγους που προβλέπονται στα άρθρα 22, 23 και 24.

3. Αποκλείεται η επί της ουσίας αναθεώρηση της απόφασης.»

19 Το άρθρο 40 του κανονισμού ορίζει:

«1. Το παρόν τμήμα εφαρμόζεται όσον αφορά:

[...]

β) την επιστροφή παιδιού που απορρέει από απόφαση διατάσσουσα την επιστροφή του παιδιού σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 11, παράγραφος 8.

2. Οι διατάξεις του παρόντος τμήματος δεν εμποδίζουν ένα δικαιούχο γονικής μέριμνας να επιδιώξει την αναγνώριση και εκτέλεση σύμφωνα με τις διατάξεις των τμημάτων 1 και 2 του παρόντος κεφαλαίου.»

20 Κατά το άρθρο 42 του κανονισμού, με τίτλο «Επιστροφή του παιδιού»:

«Εκτελεστή απόφαση εκδιδόμενη σε κράτος μέλος για την επιστροφή του παιδιού κατά την έννοια του άρθρου 40, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, για την οποία έχει εκδοθεί πιστοποιητικό στο κράτος μέλος προέλευσης κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2, αναγνωρίζεται σε άλλο κράτος μέλος και μπορεί να εκτελεστεί σε αυτό χωρίς να απαιτείται κήρυξη εκτελεστότητας και χωρίς να μπορεί να προσβληθεί ή αναγνώριση.

Ακόμη και αν το εθνικό δίκαιο δεν προβλέπει την εκτελεστότητα απευθείας εκ του νόμου, παρά ενδεχόμενη προσφυγή, απόφασης διατάσσουσας την επιστροφή του παιδιού η οποία προβλέπεται στο άρθρο 11, παράγραφος 8, το δικαστήριο του κράτους μέλους προέλευσης μπορεί να κηρύξει την απόφαση εκτελεστή.

2. Ο δικαστής προέλευσης που εξέδωσε την απόφαση για την οποία γίνεται λόγος στο άρθρο 40, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, εκδίδει το πιστοποιητικό της παραγράφου 1, μόνο εφόσον:

α) έχει παρασχεθεί στο παιδί η δυνατότητα ακρόασης, εκτός αν η ακρόαση αντενδείκνυται δεδομένης της ηλικίας ή του βαθμού ωριμότητάς του,

β) τα μέρη είχαν δυνατότητα ακρόασης, και

γ) το δικαστήριο εξέδωσε την απόφασή του λαμβάνοντας υπόψη τους λόγους και τα αποδεικτικά στοιχεία βάσει των οποίων εξεδόθη η απόφαση κατ' εφαρμογή του άρθρου 13 της Σύμβασης της Χάγης του 1980.

Σε περίπτωση κατά την οποία το δικαστήριο ή οιαδήποτε άλλη αρχή λαμβάνει μέτρα για να διασφαλίσει την προστασία του παιδιού μετά την επιστροφή του στο κράτος μέλος της συνήθους διαμονής του, το πιστοποιητικό καθορίζει τις λεπτομέρειες αυτών των μέτρων.

Ο δικαστής προέλευσης εκδίδει αυτεπαγγέλτως το προαναφερθέν πιστοποιητικό του παιδιού, χρησιμοποιώντας το έντυπο του παραρτήματος IV (πιστοποιητικό σχετικά με την επιστροφή).

Το πιστοποιητικό συμπληρώνεται στη γλώσσα της απόφασης.»

21 Το άρθρο 43 του κανονισμού ορίζει:

«1. Το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης εφαρμόζεται για πάσα διόρθωση του πιστοποιητικού.

2. Η έκδοση του πιστοποιητικού σύμφωνα με το άρθρο 41, παράγραφος 1, ή το άρθρο 42, παράγραφος 1, δεν είναι δεκτική καμίας προσφυγής.»

22 Κατά το άρθρο 44 του κανονισμού, «[τ]ο πιστοποιητικό παράγει αποτελέσματα μόνον εντός των ορίων της εκτελεστότητας της απόφασης».

23 Το άρθρο 60 του κανονισμού ορίζει:

«Στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών που είναι συμβαλλόμενα μέρη του, ο παρών κανονισμός υπερισχύει των ακόλουθων συμβάσεων, στο βαθμό που αφορούν θέματα διεπόμενα από αυτόν:

[…]

ε) [Σύμβαση της Χάγης του 1980].»

24 Το άρθρο 68 του κανονισμού προβλέπει:

«Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή τους καταλόγους των δικαστηρίων και των ενδίκων μέσων που προβλέπονται στα άρθρα 21, 29, 33 και 34, καθώς και τις τροποποιήσεις που επέρχονται σε αυτούς.

Η Επιτροπή επικαιροποιεί τις πληροφορίες αυτές και τις θέτει στη διάθεση του κοινού μέσω δημοσίευσής τους στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* και οιουδήποτε άλλου ενδεικνυόμενου μέσου.»

25 Από τα πληροφοριακά στοιχεία περί δικαστηρίων και ενδίκων μέσων που κοινοποιήθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 68 του κανονισμού 2201/2003 (ΕΕ 2005, C 40, σ. 2) προκύπτει ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 68, πρώτο εδάφιο, αυτού, η Λιθουανική Δημοκρατία γνωστοποίησε στην Επιτροπή ότι οι προβλεπόμενες στα άρθρα 21 και 29 του κανονισμού αυτού αιτήσεις καθώς και η προβλεπόμενη στο άρθρο 33 του κανονισμού προσφυγή υποβάλλονται ενώπιον του Lietuvos apeliacinis teismas (εφετείο) και ότι αναίρεση κατά της αποφάσεως που εκδόθηκε επί της προβλεπόμενης στο άρθρο 34 προσφυγής μπορεί να ασκηθεί μόνον ενώπιον του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανώτατο Δικαστήριο).

26 Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει, επίσης, ότι η αίτηση αναγνωρίσεως της εκτελεστότητας αποφάσεως εκδοθείσας από δικαστήριο κράτους μέλους άλλου πλην της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 28, παράγραφος 1, του κανονισμού, πρέπει να υποβάλλεται ενώπιον του Lietuvos apeliacinis teismas.

27 Κατά το άρθρο 72, ο κανονισμός εφαρμόζεται κατά το κύριο μέρος αυτού από την 1η Μαρτίου 2005. Ο κανονισμός δεν εφαρμόζεται όσον αφορά το Βασίλειο της Δανίας.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

28 Οι Inga Rinau, λιθουανικής ιθαγενείας, και Michael Rinau, γερμανικής ιθαγενείας, τέλεσαν τον γάμο τους στις 27 Ιουλίου 2003 και εγκαταστάθηκαν στο Bergfeld (Γερμανία). Η θυγατέρα τους, Luisa, γεννήθηκε στις 11 Ιανουαρίου 2005. Από τον Μάρτιο του 2005 το ζεύγος τελεί σε διάσταση, ενώ η θυγατέρα τους Luisa παρέμεινε με τη μητέρα της. Τον ίδιο μήνα, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, οι σύζυγοι Rinau υπέβαλαν αίτηση διαζυγίου ενώπιον του Amtsgericht Oranienburg (Γερμανία).

29 Στις 21 Ιουλίου 2006, η I. Rinau, αφού έλαβε τη συναίνεση του M. Rinau να εγκαταλείψει τη γερμανική επικράτεια με τη θυγατέρα τους για διακοπές δύο εβδομάδων, μετέβη με την θυγατέρα της Luisa και τον υιό της από προηγούμενη σχέση στη Λιθουανία όπου παραμένει μέχρι σήμερα.

30 Στις 14 Αυγούστου 2006, το Amtsgericht Oranienburg ανέθεσε προσωρινά την επιμέλεια της Luisa στον πατέρα της. Στις 11 Οκτωβρίου 2006, το Brandenburgisches Oberlandesgericht (Γερμανία) απέρριψε την έφεση της I. Rinau και επικύρωσε την απόφαση του Amtsgericht Oranienburg.

31 Στις 30 Οκτωβρίου 2006, ο M. Rinau ζήτησε από το Klaipèdos apygardos teismas (δικαστήριο της περιφερείας της Klaipèda), (Λιθουανία) να διατάξει την επιστροφή της θυγατέρας του στη Γερμανία, επικαλούμενος τη Σύμβαση της Χάγης του 1980 και τον κανονισμό. Με απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2006, το δικαστήριο αυτό απέρριψε την αίτηση.

32 Κατά τα προσκομισθέντα στην επ' ακροατηρίου συζήτηση στοιχεία, η απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2006 διαβιβάστηκε από τον δικηγόρο του M. Rinau στην κεντρική γερμανική αρχή η οποία την κοινοποίησε στο Amtsgericht d'Oranienburg. Αργότερα, η κεντρική λιθουανική αρχή απέστειλε μετάφραση της αποφάσεως αυτής στα γερμανικά.

33 Με απόφαση της 15ης Μαρτίου 2007, το Lietuvos apeliacinis teismas μεταρρύθμισε την απόφαση του Klaipèdos apygardos teismas και διέταξε την επιστροφή του παιδιού στη Γερμανία.

34 Τον Απρίλιο του 2007, το Klaipèdos apygardos teismas εξέδωσε διάταξη αναστολής εκτελέσεως της αποφάσεως του Lietuvos apeliacinis teismas της 15ης Μαρτίου 2007. Το δεύτερο αυτό δικαστήριο ακύρωσε την εν λόγω διάταξη με απόφαση της 4ης Ιουνίου 2007. Όπως διευκρινίστηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η εκτέλεση της αποφάσεως της 15ης Μαρτίου 2007 ανεστάλη πολλές φορές.

35 Η I. Rinau, στις 4 Ιουνίου 2007, και ο γενικός εισαγγελέας της Λιθουανικής Δημοκρατίας, στις 13 Ιουνίου 2007, ζήτησαν από το Klaipèdos apygardos teismas την επανάληψη της διαδικασίας, επικαλούμενοι νέα στοιχεία και το συμφέρον του παιδιού υπό την έννοια του άρθρου 13, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως της Χάγης του 1980. Στις 19 Ιουνίου 2007, το δικαστήριο αυτό απέρριψε τις εν λόγω αιτήσεις με το σκεπτικό ότι δεν ήταν αυτό αρμόδιο αλλά τα γερμανικά δικαστήρια. Κατόπιν εφέσεως της I. Rinau, το Lietuvos apeliacinis teismas επικύρωσε την απόφαση αυτή στις 27 Αυγούστου 2007. Με απόφαση της 7ης Ιανουαρίου 2008, το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas αναίρεσε τις αποφάσεις αυτές και ανέπεμψε τις αιτήσεις αυτές στο Klaipèdos apygardos teismas.

36 Με απόφαση της 21ης Μαρτίου 2008, το Klaipèdos apygardos teismas απέρριψε και πάλι τις αιτήσεις αυτές. Η απόφαση αυτή επικυρώθηκε με απόφαση του Lietuvos apeliacinis teismas της 30ής Απριλίου 2008. Στις 26 Μαΐου 2008, κατόπιν αιτήσεως της I. Rinau, το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas αποφάνθηκε επί της αιτήσεως περί αναιρέσεως αυτών των αποφάσεων και ανέστειλε την εκτέλεση της αποφάσεως της 15ης Μαρτίου 2007 της διατάσσουσας την επιστροφή της Luisa στη Γερμανία μέχρις ότου εκδώσει την απόφασή του επί της ουσίας.

37 Εν τω μεταξύ, με απόφαση της 20ής Ιουνίου 2007, το Amtsgericht Oranienburg εξέδωσε το διαζύγιο των συζύγων Rinau. Ανέθεσε την οριστική επιμέλεια της Luisa στον M. Rinau. Λαμβάνοντας ιδίως υπόψη την απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2006 του Klaipèdos apygardos teismas που απέρριψε το αίτημα επιστροφής του παιδιού, το Amtsgericht έλαβε υπόψη του το περιεχόμενο αυτής της αποφάσεως και των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν και διέταξε την I. Rinau να επαναπατρίσει το παιδί στη Γερμανία και να παραδώσει την επιμέλειά του στον M. Rinau. Η I. Rinau δεν παρέστη κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, αλλά υπέβαλε παρατηρήσεις. Την ίδια ημέρα, το Amtsgericht Oranienburg εξέδωσε για την απόφαση αυτή το προβλεπόμενο στο άρθρο 42 του κανονισμού πιστοποιητικό.

38 Στις 20 Φεβρουαρίου 2008, το Brandenburgisches Oberlandesgericht Brandenburg απέρριψε την έφεση της I. Rinau κατά της αποφάσεως αυτής και την επικύρωσε ως προς την επιμέλεια της Luisa, διαπιστώνοντας ότι η I. Rinau ήταν υποχρεωμένη να επαναπατρίσει το παιδί στη Γερμανία. Η I. Rinau παρέστη κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και υπέβαλε παρατηρήσεις.

39 Η I. Rinau κατέθεσε αίτηση στο Lietuvos Apeliacinis Teismas περί μη αναγνωρίσεως της αποφάσεως του Amtsgericht Oranienburg της 20ής Ιουνίου 2007, στο μέτρο που η απόφαση αυτή ανέθεσε την επιμέλεια της Luisa στον M. Rinau και υποχρέωσε την μητέρα να παραδώσει το παιδί στον πατέρα του και να του παραδώσει την επιμέλεια.

40 Στις 14 Σεπτεμβρίου 2007, το Lietuvos apeliacinis teismas εξέδωσε διάταξη με την οποία έκρινε απαράδεκτη την αίτηση της I. Rinau. Κατά το δικαστήριο αυτό, από το πιστοποιητικό που εξέδωσε το Amtsgericht Oranienburg δυνάμει του άρθρου 42 του κανονισμού προέκυπτε ότι συντρέχουν όλες οι απαιτούμενες κατά τη δεύτερη παράγραφο αυτού του άρθρου προϋποθέσεις για την έκδοση τέτοιου πιστοποιητικού. Εκτιμώντας ότι η απόφαση αυτή, καθόσον διέτασσε τον επαναπατρισμό του παιδιού στη Γερμανία, έπρεπε να είχε εκτελεστεί πάραυτα βάσει των διατάξεων του κεφαλαίου III, τμήμα 4, του ιδίου κανονισμού, χωρίς την ειδική διαδικασία κηρύξεως της εκτελεστότητας, αναγνωρίσεως και εκτελέσεως των δικαστικών αποφάσεων, το Lietuvos apeliacinis teismas έκρινε ότι έπρεπε να κηρύξει απαράδεκτη την αίτηση της I. Rinau περί μη αναγνωρίσεως του μέρους της αποφάσεως αυτής που την υποχρέωνε να παραδώσει το παιδί στον πατέρα του και να του παραδώσει την επιμέλεια.

41 Η I. Rinau άσκησε ενώπιον του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas αναίρεση κατά της διατάξεως αυτής, ζητώντας επίσης την έκδοση νέας αποφάσεως αποδεχόμενης την αίτησή περί μη αναγνωρίσεως της αποφάσεως του Amtsgericht Oranienburg της 20ής Ιουνίου 2007, στο μέτρο που η απόφαση αυτή ανέθετε την επιμέλεια της Luisa στον M. Rinau και υποχρέωνε την I. Rinau να επιστρέψει το παιδί στον πατέρα του και να του παραδώσει την επιμέλεια.

42 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Μπορεί ο κατά την έννοια του άρθρου 21 του κανονισμού […] ενδιαφερόμενος να ζητήσει την έκδοση αποφάσεως περί μη αναγνωρίσεως δικαστικής αποφάσεως σε περίπτωση μη υποβολής αιτήσεως για την αναγνώριση της αποφάσεως αυτής;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, πώς πρέπει να εφαρμόσει το εθνικό δικαστήριο, στο πλαίσιο της εξετάσεως της αιτήσεως περί μη αναγνωρίσεως της αποφάσεως την οποία του έχει υποβάλει το πρόσωπο κατά του οποίου είναι εκτελεστή η απόφαση, το άρθρο 31, παράγραφος 1, του κανονισμού […], κατά το οποίο "[…] ούτε το πρόσωπο κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση ούτε το παιδί έχουν, στο στάδιο αυτό της διαδικασίας, δικαίωμα υποβολής παρατηρήσεων";

3) Πρέπει το εθνικό δικαστήριο ενώπιον του οποίου έχει καταθέσει ο δικαιούχος γονικής μέριμνας αίτηση περί μη αναγνωρίσεως της αποφάσεως του δικαστηρίου του κράτους μέλους προελεύσεως, η οποία διατάσσει την επιστροφή του παιδιού το οποίο διαμένει μαζί του στο κράτος εκδόσεως, και η οποία συνοδεύεται από το πιστοποιητικό του άρθρου 42 του κανονισμού […], να εξετάσει την εν λόγω αίτηση βάσει των διατάξεων του κεφαλαίου III, τμήματα 1 και 2, του κανονισμού […], όπως προβλέπεται στο άρθρο 40, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού;

4) Ποια είναι η σημασία της κατά το άρθρο 21, παράγραφος 3, του κανονισμού […] προϋποθέσεως "υπό την επιφύλαξη του τμήματος 4";

5) Συνάδει προς τους σκοπούς και τις διαδικασίες που καθιερώνει ο κανονισμός [...] η έκδοση αποφάσεως επιστροφής του παιδιού και η χορήγηση του πιστοποιητικού του άρθρου 42 του κανονισμού [...] από το δικαστήριο του κράτους μέλους προελεύσεως, όταν το δικαστήριο του κράτους μέλους όπου κατακρατείται παρανόμως το παιδί έχει εκδώσει απόφαση περί επιστροφής του στο κράτος προελεύσεως;

6) Το ότι το άρθρο 24 του κανονισμού [...] απαγορεύει να ελέγχεται η δικαιοδοσία του δικαστηρίου προελεύσεως σημαίνει ότι το εθνικό δικαστήριο ενώπιον του οποίου υποβλήθηκε αίτηση περί αναγνωρίσεως ή μη της αποφάσεως αλλοδαπού δικαστηρίου, το οποίο δεν μπορεί να ελέγξει τη δικαιοδοσία του δικαστηρίου του κράτους μέλους προελεύσεως και το οποίο δεν διαπίστωσε τη συνδρομή άλλων λόγων μη αναγνωρίσεως των αποφάσεων που απαριθμούνται στο άρθρο 23 του κανονισμού [...], οφείλει να αναγνωρίσει την απόφαση επιστροφής του παιδιού την οποία εξέδωσε το δικαστήριο του κράτους μέλους προελεύσεως, στην περίπτωση που το δικαστήριο του κράτους μέλους προελεύσεως δεν τήρησε τη διαδικασία που θεσπίζει ο κανονισμός για να αποφανθεί επί του ζητήματος της επιστροφής του παιδιού;»

Επί της επείγουσας διαδικασίας

43 Με διάταξη της 21ης Μαΐου 2008, η οποία περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 22 Μαΐου 2008, το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas ζήτησε να εφαρμοστεί επί της προδικαστικής παραπομπής η επείγουσα διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 104β του Κανονισμού Διαδικασίας.

44 Το αιτούν δικαστήριο αιτιολόγησε το αίτημα αυτό επικαλούμενο τη δέκατη έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού, η οποία αναφέρεται στην αμελλητί επιστροφή απαχθέντος παιδιού, καθώς και στο άρθρο 11, παράγραφος 3, του ιδίου κανονισμού, το οποίο τάσσει προθεσμία έξι εβδομάδων στο δικαστήριο που επιλαμβάνεται αιτήσεως επιστροφής προς έκδοση της αποφάσεώς του. Το εθνικό δικαστήριο αιτιολογεί το επείγον με την επισήμανση ότι οποιαδήποτε καθυστέρηση θα ήταν επιζήμια για τις σχέσεις μεταξύ παιδιού και γονέα με τον οποίο δεν συγκατοικεί. Η υποβάθμιση αυτών των σχέσεων θα μπορούσε να είναι ανεπανόρθωτη.

45 Το αιτούν δικαστήριο προβάλλει, επίσης, την ανάγκη προστασίας του παιδιού από ενδεχόμενη ζημία, καθώς και την ανάγκη δίκαιου συγκερασμού μεταξύ των συμφερόντων του παιδιού και των συμφερόντων των γονέων του, που επίσης επιβάλλει εφαρμογή της επείγουσας διαδικασίας.

46 Κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, το τρίτο τμήμα του Δικαστηρίου αποφάσισε να δεχθεί το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου περί εφαρμογής της επείγουσας διαδικασίας στην προδικαστική παραπομπή.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

47 Η σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 24), η οποία στη συνέχεια τροποποιήθηκε επανειλημμένως, αποσκοπούσε στη διευκόλυνση της μεταξύ συμβαλλόμενων κρατών αναγνωρίσεως και εκτελέσεως αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Προς τούτο, θέσπισε κανόνες δικαιοδοσίας και κανόνες αναγνωρίσεως και εκτελέσεως αποφάσεων στους τομείς αυτούς. Οι κανόνες αυτοί στηρίζονταν στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης των δικαιοδοτικών οργάνων συμβαλλόμενου κράτους στις εκδοθείσες από δικαιοδοτικά όργανα άλλου συμβαλλόμενου κράτους αποφάσεις. Από το πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως αυτής εξαιρούνται η προσωπική κατάσταση και ικανότητα των φυσικών προσώπων και οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων (άρθρο 1 της συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968).

48 Επειδή το συμφέρον του παιδιού είναι ό,τι έχει πρωτίστως σημασία όταν πρόκειται για ζητήματα επιμέλειάς του και επιβάλλεται η προστασία του, σε διεθνές επίπεδο, κατά των επιζήμιων συνεπειών παράνομης μετακινήσεως ή μη επιστροφής, καθώς και η πρόβλεψη διαδικασιών που να διασφαλίζουν την άμεση επιστροφή του παιδιού στο

κράτος της συνήθους διαμονής του και η προστασία του δικαιώματος επικοινωνίας, υιοθετήθηκε το 1980 η Σύμβαση της Χάγης.

49 Τις ρυθμίσεις των δύο συμβάσεων που αναφέρθηκαν στις δύο προηγούμενες σκέψεις εφαρμόζει, στους τομείς των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων και της γονικής μέριμνας, ο κανονισμός. Το πεδίο εφαρμογής του περιλαμβάνει τις αστικές υποθέσεις που αφορούν, αφενός, το διαζύγιο, τον δικαστικό χωρισμό ή την ακύρωση του γάμου των συζύγων και, αφετέρου, την ανάθεση, την άσκηση, την ανάθεση σε τρίτον, την ολική ή μερική αφαίρεση της γονικής μέριμνας.

50 Κατά την εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού, βασική του αρχή είναι ότι η αναγνώριση και η εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος θα πρέπει να βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και ότι οι λόγοι της μη αναγνωρίσεως θα πρέπει να περιοριστούν στο ελάχιστο αναγκαίο όριο.

51 Κατά τη δωδέκατη και δέκατη τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού, οι ρυθμίσεις απορρέουν από την αρχή ότι πρέπει πρωτίστως να λαμβάνεται υπόψη το συμφέρον του παιδιού, κατά δε την τριακοστή τρίτη αιτιολογική του σκέψη, σκοπός του κανονισμού είναι η διασφάλιση της τηρήσεως των θεμελιωδών δικαιωμάτων του παιδιού, που αναγνωρίζει το άρθρο 24 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

52 Ειδικότερα, σκοπός του κανονισμού είναι η αποτροπή της απαγωγής παιδιών μεταξύ κρατών μελών και η άμεση επιστροφή του παιδιού σε περίπτωση απαγωγής.

53 Κατά τη δέκατη έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού αυτού, με τις διατάξεις του συμπληρώνονται οι ρυθμίσεις της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, η οποία πάντως εξακολουθεί να εφαρμόζεται.

54 Κατά το άρθρο 60 αυτού, ο κανονισμός υπερισχύει της Συμβάσεως της Χάγης του 1980.

55 Η απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί υπό το πρίσμα των παρατηρήσεων και αρχών που εκτέθηκαν στις σκέψεις 47 έως 54 της παρούσας αποφάσεως.

Επί του τετάρτου, πέμπτου και έκτου ερωτήματος

56 Με το τέταρτο, πέμπτο και έκτο ερώτημά του, που επιβάλλεται να εξεταστούν από κοινού και πρώτα κατά σειρά, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, ουσιαστικώς, να διευκρινιστεί αν η έκδοση, από δικαστήριο του κράτους μέλους προελεύσεως, αποφάσεως περί επιστροφής του παιδιού και η έκδοση του πιστοποιητικού που προβλέπει το άρθρο 42 του κανονισμού συνάδουν με τους σκοπούς και τις διαδικασίες που θεσπίζει ο κανονισμός στην περίπτωση κατά την οποία δικαστήριο του κράτους μέλους στο οποίο κατακρατείται παρανόμως το παιδί έχει εκδώσει απόφαση περί επιστροφής του παιδιού στο κράτος μέλος προελεύσεως. Το αιτούν δικαστήριο ερωτά, επίσης, αν το άρθρο 24 του κανονισμού αυτού έχει την έννοια ότι το δικαστήριο του κράτους μέλους στο οποίο κατακρατείται παρανόμως το παιδί οφείλει να αναγνωρίσει τη διατάσσουσα την επιστροφή του απόφαση που εκδόθηκε από το δικαστήριο του κράτους μέλους προελεύσεως στην περίπτωση που αυτή εκδόθηκε χωρίς να έχει τηρηθεί η διαδικασία που ορίζει ο κανονισμός.

57 Το άρθρο 11, παράγραφος 8, του κανονισμού ορίζει ότι, «ανεξάρτητα από απόφαση για τη μη επιστροφή του παιδιού σύμφωνα με το άρθρο 13 της Σύμβασης της Χάγης του 1980, οιαδήποτε μεταγενέστερη απόφαση η οποία διατάσσει την επιστροφή του παιδιού και έχει εκδοθεί από δικαστήριο αρμόδιο βάσει του παρόντος κανονισμού είναι εκτελεστή σύμφωνα με το κεφάλαιο ΙΙΙ, τμήμα 4, προκειμένου να εξασφαλισθεί η επιστροφή του παιδιού».

58 Σύμφωνα με ορισμένες παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο, η διάταξη αυτή συνεπάγεται ότι το κατά το άρθρο 42 του κανονισμού πιστοποιητικό εκδίδεται μόνον εφόσον έχει προηγουμένως εκδοθεί απόφαση περί μη επιστροφής, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 13 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980. Κατά συνέπεια, στην υπόθεση της κύριας δίκης, το γεγονός ότι το Lietuvos apeliacinis teismas διέταξε την επιστροφή του παιδιού, με την απόφασή του της 15ης Μαρτίου 2007, αποκλείει την εκ μέρους των δικαστηρίων του κράτους μέλους προελεύσεως έκδοση πιστοποιητικού κατ' εφαρμογήν του ως άνω άρθρου 42, όπως έπραξε το Amtsgericht Oranienburg με απόφαση της 20ής Ιουνίου 2007, η οποία επικυρώθηκε με απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 2008 του Brandenburgisches Oberlandesgericht.

59 Πρέπει να γίνει δεκτή η ερμηνεία κατά την οποία δεν μπορεί να εκδοθεί πιστοποιητικό δυνάμει του άρθρου 42 του κανονισμού χωρίς προηγουμένως να έχει εκδοθεί απόφαση περί μη επιστροφής.

60 Πράγματι, αυτή η ερμηνεία προκύπτει από την όλη οικονομία του κανονισμού και, ιδίως, από το άρθρο 11, παράγραφος 8, αυτού.

61 Ο κανονισμός προβλέπει πρώτον ότι οι αποφάσεις που εκδίδονται σε κράτος μέλος αναγνωρίζονται στα λοιπά κράτη μέλη χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε διαδικασία, ακολούθως δε ρυθμίζει με δύο σειρές διατάξεων (άρθρα 21, παράγραφοι 1 και 3, 11, παράγραφος 8, 40, παράγραφος 1, και 42, παράγραφος 1) την αναγνώριση και την κήρυξη αποφάσεων ως εκτελεστών. Κατά την πρώτη σειρά διατάξεων, μπορεί να ζητηθεί η αναγνώριση και η κήρυξη εκτελεστότητας κατά τις διαδικασίες που προβλέπει το κεφάλαιο ΙΙΙ, τμήμα 2, του κανονισμού. Κατά τη δεύτερη σειρά διατάξεων, η εκτελεστότητα ορισμένων αποφάσεων που αφορούν το δικαίωμα επικοινωνίας ή διατάσσουν την επιστροφή του παιδιού διέπεται από τις διατάξεις του τμήματος 4 του ιδίου κεφαλαίου.

62 Η δεύτερη αυτή σειρά διατάξεων συνδέεται στενά με τις διατάξεις της Συμβάσεως της Χάγης του 1980 και αποβλέπει, εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις, στην άμεση επιστροφή του παιδιού.

63 Μολονότι συνδέεται αναπόσπαστα με άλλα ζητήματα που ρυθμίζει ο κανονισμός, ιδίως το δικαίωμα επιμέλειας, η εκτελεστότητα αποφάσεως διατάσσουσας την επιστροφή παιδιού, κατόπιν αποφάσεως περί μη επιστροφής, απολαύει δικονομικής αυτοτέλειας, ώστε να μην καθυστερεί η επιστροφή παιδιού το οποίο παρανόμως μετακινήθηκε ή κατακρατείται σε κράτος μέλος διαφορετικό εκείνου στο οποίο το παιδί αυτό είχε τη συνήθη κατοικία του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνησή του ή τη μη επιστροφή του.

64 Η δικονομική αυτοτέλεια των διατάξεων των άρθρων 11, παράγραφος 8, 40 και 42 του κανονισμού, καθώς και η προτεραιότητα που παρέχεται στη δικαιοδοσία του δικαστηρίου προελεύσεως, στο πλαίσιο του κεφαλαίου ΙΙΙ, τμήμα 4, του κανονισμού,

συγκεκριμενοποιείται με τις ρυθμίσεις των άρθρων 43 και 44 του κανονισμού αυτού, τα οποία προβλέπουν ότι η νομοθεσία του κράτους μέλους προελεύσεως εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση διορθώσεως του πιστοποιητικού, ότι κατά της εκδόσεως αυτού του πιστοποιητικού δεν χωρεί καμία προσφυγή και ότι το πιστοποιητικό παράγει αποτελέσματα μόνον εντός των ορίων της εκτελεστότητας της αποφάσεως.

65 Η επιφύλαξη που προβλέπει το άρθρο 21, παράγραφος 3, του κανονισμού, στο οποίο περιλαμβάνεται η φράση «υπό την επιφύλαξη του τμήματος 4», στην οποία αναφέρεται το τέταρτο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου, έχει ως σκοπό να διευκρινίσει ότι η δυνατότητα που παρέχει η διάταξη αυτή σε κάθε ενδιαφερόμενο να ζητεί την έκδοση αποφάσεως περί αναγνωρίσεως ή μη αναγνωρίσεως της εκδοθείσας σε κράτος μέλος αποφάσεως δεν αποκλείει τη δυνατότητα, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις, προσφυγής στη ρύθμιση των άρθρων 11, παράγραφος 8, 40 και 42, του κανονισμού για την περίπτωση επιστροφής κατόπιν εκδόσεως αποφάσεως περί μη επιστροφής παιδιού, δεδομένου ότι η ρύθμιση αυτή υπερέχει εκείνης των τμημάτων 1 και 2 του εν λόγω κεφαλαίου ΙΙΙ.

66 Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η διαδικασία που προβλέπεται για την περίπτωση επιστροφής παιδιού κατόπιν αποφάσεως περί μη επιστροφής επαναλαμβάνει και ενισχύει τις διατάξεις των άρθρων 12 και 13 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980. Ειδικότερα, η προθεσμία για την έκδοση αποφάσεως επί αιτήσεως μη επιστροφής είναι ιδιαιτέρως σύντομη. Επίσης, απρόσβλητη απόφαση διατάσσουσα την επιστροφή μπορεί να εκδοθεί από δικαστήριο που έχει δικαιοδοσία δυνάμει του κανονισμού. Τέλος, η διαδικασία ολοκληρώνεται με την πιστοποίηση της αποφάσεως η οποία της προσδίδει ειδική εκτελεστότητα, οι προϋποθέσεις δε για τη χορήγηση του πιστοποιητικού και τα αποτελέσματά του ρυθμίζονται ρητώς με τον κανονισμό.

67 Τέλος, όσον αφορά τις προϋποθέσεις χορηγήσεως πιστοποιητικού, από το άρθρο 42, παράγραφος 2, του κανονισμού προκύπτει ότι το δικαστήριο προελεύσεως το οποίο εξέδωσε την απόφαση στην οποία αναφέρεται το άρθρο 40, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού εκδίδει το πιστοποιητικό μόνον αν:

«α) έχει παρασχεθεί στο παιδί η δυνατότητα ακρόασης, εκτός αν η ακρόαση αντενδείκνυται δεδομένης της ηλικίας ή του βαθμού ωριμότητάς του·

β) τα μέρη είχαν δυνατότητα ακρόασης, και

γ) το δικαστήριο εξέδωσε την απόφασή του λαμβάνοντας υπόψη τους λόγους και τα αποδεικτικά στοιχεία βάσει των οποίων εξεδόθη η απόφαση κατ' εφαρμογήν του άρθρου 13 της Σύμβασης της Χάγης του 1980.»

68 Όσον αφορά τις συνέπειες της πιστοποιήσεως, μετά την έκδοση του πιστοποιητικού, η απόφαση περί επιστροφής του παιδιού στην οποία αναφέρεται το άρθρο 40, παράγραφος 1, σημείο β΄, αναγνωρίζεται και είναι εκτελεστή σε άλλο κράτος μέλος, χωρίς να απαιτείται η κήρυξη της εκτελεστότητάς της και χωρίς να μπορούν να προβληθούν αντιρρήσεις στην αναγνώρισή της.

69 Υπενθυμίζεται ότι η ρύθμιση αυτή εφαρμόζεται μόνο σε περίπτωση επιστροφής παιδιού κατόπιν αποφάσεως περί μη επιστροφής κατά το άρθρο 11, παράγραφος 8, του κανονισμού.

70 Υπέρ της ερμηνείας αυτής συνηγορεί το άρθρο 11, παράγραφος 8, του κανονισμού, κατά το οποίο, «[α]νεξάρτητα από απόφαση για τη μη επιστροφή του παιδιού σύμφωνα με το άρθρο 13 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, οιαδήποτε μεταγενέστερη απόφαση η οποία διατάσσει την επιστροφή του παιδιού και έχει εκδοθεί από δικαστήριο αρμόδιο βάσει του παρόντος κανονισμού είναι εκτελεστή σύμφωνα με το κεφάλαιο ΙΙΙ, τμήμα 4, προκειμένου να εξασφαλισθεί η επιστροφή του παιδιού».

71 Μολονότι η φράση «[α]νεξάρτητα από απόφαση για τη μη επιστροφή του παιδιού» είναι κάπως ασαφής, ο συνδυασμός της με τη φράση «οιαδήποτε μεταγενέστερη απόφαση» υποδηλώνει χρονολογική σχέση μεταξύ μιας αποφάσεως, συγκεκριμένα αποφάσεως περί μη επιστροφής, και της μεταγενέστερης αποφάσεως, οπότε δεν υφίσταται περιθώριο καμιάς αμφιβολίας ως προς τον προγενέστερο χαρακτήρα της πρώτης αποφάσεως.

72 Την ερμηνεία αυτή επιρρωννύει η δέκατη έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού, κατά την οποία απόφαση περί μη επιστροφής «θα πρέπει να μπορεί να αντικαθίσταται από μεταγενέστερη απόφαση δικαστηρίου του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του παιδιού πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτησή του».

73 Όπως, επίσης, προκύπτει από το άρθρο 42, παράγραφος 2, στοιχείο γ΄, του κανονισμού, το οποίο επιβάλλει στο δικαστήριο να λαμβάνει υπόψη τους λόγους και τα αποδεικτικά στοιχεία βάσει των οποίων εκδόθηκε η απόφαση κατ' εφαρμογήν του άρθρου 13 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, το δικαστήριο αυτό δεν μπορεί να επιληφθεί παρά μόνο μετά την έκδοση αποφάσεως περί μη επιστροφής στο κράτος μέλος εκτελέσεως.

74 Επομένως, η διάταξη του άρθρου 40, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού εφαρμόζεται μόνον εφόσον έχει προηγουμένως εκδοθεί απόφαση περί μη επιστροφής στο κράτος μέλος εκτελέσεως.

75 Πάντως, δεν μπορούν να γίνουν δεκτές οι συνέπειες που κατά ορισμένες παρατηρήσεις (παρατεθείσες στη σκέψη 58 της παρούσας αποφάσεως) απορρέουν από την ερμηνεία αυτή.

76 Πράγματι, το άρθρο 11, παράγραφος 3, του κανονισμού επιβάλλει την υποχρέωση στα δικαστήρια που επιλαμβάνονται αιτήσεως περί επιστροφής να αποφαίνονται ταχέως, χρησιμοποιώντας τις πλέον ταχείες διαδικασίες τις οποίες προβλέπει η εθνική νομοθεσία. Εξάλλου, στο δεύτερο εδάφιο αυτής της διατάξεως ορίζεται ότι, χωρίς να θίγεται ο σκοπός ταχείας ενέργειας, η απόφαση πρέπει να εκδοθεί το αργότερο έξι εβδομάδες από της καταθέσεως της αιτήσεως, εκτός αν αυτό καθίσταται αδύνατο λόγω εξαιρετικών περιστάσεων.

77 Ειδικότερα, στην παράγραφο 6 του άρθρου 11 ορίζεται ότι, αν δικαστήριο εκδώσει απόφαση για τη μη επιστροφή του παιδιού, το δικαστήριο αυτό διαβιβάζει αμέσως, είτε απευθείας είτε μέσω της κεντρικής του αρχής, αντίγραφο της αποφάσεως αυτής και τα συναφή έγγραφα, ιδίως πρακτικά, στο αρμόδιο δικαστήριο ή στην κεντρική αρχή του κράτους μέλους όπου το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτησή του. Τον επείγοντα χαρακτήρα αυτών των ενεργειών υπογραμμίζει και η τελευταία περίοδος της ίδιας αυτής παραγράφου, η οποία ορίζει ότι «τα εν λόγω έγγραφα επιδίδονται στο δικαστήριο [προελεύσεως] εντός μηνός από την ημερομηνία της απόφασης περί μη επιστροφής».

78 Οι διατάξεις αυτές όχι μόνο διασφαλίζουν την άμεση επιστροφή του παιδιού στο κράτος μέλος στο οποίο είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν την παράνομη μετακίνηση ή μη επιστροφή του, αλλά, επίσης, παρέχουν στο δικαστήριο προελεύσεως τη δυνατότητα να εκτιμήσει τους λόγους και τα αποδεικτικά στοιχεία βάσει των οποίων εκδόθηκε η απόφαση περί μη επιστροφής.

79 Ειδικότερα, το δικαστήριο προελεύσεως υποχρεούται να εξετάσει αν πληρούνται οι προϋποθέσεις που αναφέρει η σκέψη 67 της παρούσας αποφάσεως.

80 Δεδομένου ότι η εκτίμηση αυτή απόκειται, τελικώς, στο δικαστήριο προελεύσεως, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 10 και 40, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού, οι δικονομικές συνέπειες οι οποίες, μετά την έκδοση αποφάσεως περί μη επιστροφής, απορρέουν ή απορρέουν εκ νέου στο κράτος μέλος εκτελέσεως δεν είναι σημαντικές και μπορούν να θεωρούν ως αμελητέες στο πλαίσιο εφαρμογής του κανονισμού.

81 Άλλως, θα υπήρχε κίνδυνος να παραμείνει ο κανονισμός άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας, καθόσον η επίτευξη του σκοπού της άμεσης επιστροφής του παιδιού θα μπορούσε να εξαρτηθεί από την προϋπόθεση της εξαντλήσεως των μέσων παροχής ένδικης προστασίας που προβλέπει η νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο κατακρατείται παρανόμως το παιδί. Ένας τέτοιος κίνδυνος πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον μείζονα λόγο ότι, προκειμένου περί παιδιών νηπιακής ηλικίας, ο βιολογικός χρόνος δεν προσμετράται κατά τα συνήθως αποδεκτά κριτήρια, λόγω της διανοητικής και ψυχολογικής τους διαπλάσεως και της ταχείας μεταβολής στην οποία αυτή υπόκειται.

82 Μολονότι σκοπός του κανονισμού δεν είναι η εναρμόνιση των ουσιαστικών και δικονομικών κανόνων δικαίου των διαφόρων κρατών μελών, εντούτοις, η εφαρμογή των σχετικών κανόνων της εθνικής νομοθεσίας πρέπει να γίνεται κατά τρόπο που να μη θίγει την πρακτική του αποτελεσματικότητα (βλ., κατ' αναλογία του εμπίπτοντος στη Σύμβαση των Βρυξελλών τομέα, αποφάσεις της 15ης Μαΐου 1990, C-365/88, Hagen, Συλλογή 1990, σ. I-1845, σκέψεις 19 και 20, της 7ης Μαρτίου 1995, C-68/93, Shevill κ.λπ., Συλλογή 1995, σ. I-415, σκέψη 36, και της 27ης Απριλίου 2004, C-159/02, Turner, Συλλογή 2004, σ. I-3565, σκέψη 29).

83 Πρέπει να προστεθεί ότι αυτή η ερμηνεία του κανονισμού είναι σύμφωνη προς τις απαιτήσεις και τον σκοπό του και ότι είναι η μόνη που διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα του κοινοτικού δικαίου.

84 Εξάλλου, επιρρωννύεται από δύο στοιχεία. Το πρώτο στηρίζεται στη φράση «οιαδήποτε μεταγενέστερη απόφαση η οποία διατάσσει την επιστροφή του παιδιού» του άρθρου 11, παράγραφος 8, του κανονισμού, η οποία εκφράζει τη διαπίστωση ότι το δικαστήριο προελεύσεως, μετά την έκδοση της αποφάσεως περί μη επιστροφής, ενδέχεται να υποχρεωθεί να εκδώσει μία ή περισσότερες αποφάσεις προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιστροφή του παιδιού, ακόμη και σε περίπτωση αδιεξόδου από δικονομικής ή πραγματικής απόψεως. Το δεύτερο στοιχείο απορρέει από την οικονομία της ρυθμίσεως και ιδίως από το γεγονός ότι, αντιθέτως προς τη διαδικασία που προβλέπουν τα άρθρα 33 έως 35 του κανονισμού αυτού ως προς την αίτηση κηρύξεως της εκτελεστότητας, αποφάσεις που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με το κεφάλαιο ΙΙΙ, τμήμα 4 (δικαίωμα επικοινωνίας και επιστροφή του παιδιού) μπορούν να κηρυχθούν εκτελεστές από το δικαστήριο προελεύσεως ανεξαρτήτως οποιασδήποτε δυνατότητας προσφυγής, είτε στο κράτος μέλος προελεύσεως είτε στο κράτος μέλος εκτελέσεως.

85 Αποκλείοντας οποιαδήποτε προσφυγή κατά της χορηγήσεως πιστοποιητικού δυνάμει του άρθρου 42, παράγραφος 1, πλην της προσφυγής διορθώσεως του άρθρου 43, παράγραφος 1, του κανονισμού, ο κανονισμός αποσκοπεί στην αποτροπή του ενδεχομένου περιορισμού της αποτελεσματικότητας των διατάξεων αυτών μέσω της καταχρήσεως των δικονομικών δυνατοτήτων. Εξάλλου, το άρθρο 68 δεν αναφέρει, μεταξύ των προσφυγών, προσφυγή κατά αποφάσεων που έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογήν του κεφαλαίου ΙΙΙ, τμήμα 4, του κανονισμού.

86 Οι σκέψεις αυτές ανταποκρίνονται στις ιδιομορφίες της διαφοράς της κύριας δίκης.

87 Αφενός, οι αποφάσεις που εξέδωσαν τα δικαστήρια της Λιθουανίας, όσον αφορά τόσο το αίτημα επιστροφής όσο και το αίτημα περί μη αναγνωρίσεως της αποφάσεως που είχε πιστοποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 42 του κανονισμού, δεν σεβάστηκαν προφανώς τη δικονομική αυτοτέλεια που προβλέπει η διάταξη αυτή. Αφετέρου, ο αριθμός των αποφάσεων και η ποικιλία τους (ακυρώσεις, μεταρρυθμίσεις, επαναλήψεις διαδικασιών, αναστολές) αποδεικνύουν ότι, ακόμη και αν εφαρμόστηκαν ίσως οι ταχύτερες εσωτερικές διαδικασίες, η χρονική περίοδος που είχε παρέλθει, κατά την ημερομηνία εκδόσεως του πιστοποιητικού, ερχόταν σε προφανή αντίθεση με τις επιταγές του εν λόγω κανονισμού.

88 Πρέπει, τέλος, να επισημανθεί ότι, εφόσον δεν διατυπώθηκε καμία αμφισβήτηση ως προς τη γνησιότητα του πιστοποιητικού που χορήγησε το γερμανικό δικαστήριο και δεδομένου ότι αυτό περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που απαιτεί το άρθρο 42 του κανονισμού, προσφυγή κατά της χορηγήσεως του πιστοποιητικού, ή προβολή αντιρρήσεων ως προς την αναγνώρισή του, δεν θα μπορούσαν παρά να απορριφθούν, σύμφωνα με το άρθρο 43, παράγραφος 2, δεδομένου ότι το δικαστήριο εκτελέσεως έχει απλώς τη δυνατότητα να διαπιστώσει την εκτελεστότητα της πιστοποιημένης αποφάσεως.

89 Κατόπιν των ανωτέρω παρατηρήσεων, στο τέταρτο, πέμπτο και έκτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, σε περίπτωση εκδόσεως και γνωστοποιήσεως στο δικαστήριο προελεύσεως αποφάσεως περί μη επιστροφής, δεν έχει σημασία, όσον αφορά τη χορήγηση του προβλεπόμενου από το άρθρο 42 του κανονισμού πιστοποιητικού, αν η απόφαση αυτή ανεστάλη, μεταρρυθμίστηκε, ακυρώθηκε ή, εν πάση περιπτώσει, δεν περιβλήθηκε την ισχύ του δεδικασμένου ή αν αντικαταστάθηκε με απόφαση περί επιστροφής, εφόσον δεν έλαβε πράγματι χώρα επιστροφή του παιδιού. Εφόσον δεν αμφισβητείται η γνησιότητα του πιστοποιητικού αυτού και εφόσον αυτό έχει εκδοθεί σύμφωνα με το έντυπο του οποίου υπόδειγμα περιέχεται στο παράρτημα IV του εν λόγω κανονισμού, απαγορεύεται η προβολή αντιρρήσεων ως προς την αναγνώριση της αποφάσεως περί επιστροφής, το δε δικαστήριο εκτελέσεως μπορεί απλώς να διαπιστώσει την εκτελεστότητα της πιστοποιημένης αποφάσεως και να δεχθεί το αίτημα περί άμεσης επιστροφής του παιδιού.

Επί του πρώτου ερωτήματος

90 Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί ουσιαστικώς να διευκρινιστεί αν ενδιαφερόμενος κατά την έννοια του άρθρου 21 του κανονισμού μπορεί να ζητήσει τη μη αναγνώριση δικαστικής αποφάσεως χωρίς να έχει υποβληθεί αίτηση αναγνωρίσεως αυτής της αποφάσεως.

91 Η απάντηση που δόθηκε στο τέταρτο, πέμπτο και έκτο ερώτημα αποκλείει τη δυνατότητα υποβολής αιτήσεως περί μη αναγνωρίσεως σε περίπτωση κατά την οποία έχει εκδοθεί και πιστοποιηθεί απόφαση περί επιστροφής του παιδιού σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 11, παράγραφος 8, και 42 του κανονισμού.

92 Εντούτοις, η δυνατότητα αυτή δεν μπορεί να αποκλειστεί γενικώς.

93 Πράγματι, το άρθρο 21, παράγραφος 3, του κανονισμού προβλέπει ότι, «[υ]πό την επιφύλαξη του τμήματος 4, οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος μπορεί, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπει το τμήμα 2 του παρόντος κεφαλαίου, να ζητήσει την έκδοση απόφασης για την αναγνώριση ή μη αναγνώριση της απόφασης». Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου αυτής θέτει, προς τούτο, τους κανόνες που διέπουν την κατά τόπο αρμοδιότητα.

94 Δεν αποκλείεται, επίσης, αίτηση περί μη αναγνωρίσεως αποφάσεως να συνεπάγεται την αναγνώριση αυτής κατά τρόπο έμμεσο, περίπτωση στην οποία έχει εφαρμογή η παράγραφος 4 του εν λόγω άρθρου 21.

95 Η δυνατότητα υποβολής αιτήσεως περί μη αναγνωρίσεως χωρίς να έχει προηγουμένως υποβληθεί αίτηση αναγνωρίσεως μπορεί να εξυπηρετεί διάφορους σκοπούς, είτε ουσιαστικής φύσεως, ιδίως εκείνους που αφορούν το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού ή την οικογενειακή σταθερότητα και γαλήνη, είτε δικονομικής φύσεως, καθιστώντας δυνατή την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων που μελλοντικώς δεν θα ήσαν διαθέσιμα.

96 Πάντως, η αίτηση περί μη αναγνωρίσεως πρέπει να είναι σύμφωνη προς τη διαδικασία που προβλέπει το κεφάλαιο ΙΙΙ, τμήμα 2, του κανονισμού, ιδίως δε δεν μπορεί να εξεταστεί κατά τις διατάξεις της εσωτερικής νομοθεσίας παρά μόνον αν αυτές δεν εξαρτούν από προϋποθέσεις τις ρυθμίσεις και τα αποτελέσματα αυτού του κανονισμού.

97 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, πλην των περιπτώσεων στις οποίες η διαδικασία αφορά πιστοποιημένη κατ' εφαρμογήν των άρθρων 11, παράγραφος 8, και 40 έως 42 του κανονισμού απόφαση, κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να ζητήσει τη μη αναγνώριση δικαστικής αποφάσεως, έστω και αν δεν έχει προηγουμένως υποβληθεί αίτηση αναγνωρίσεως της αποφάσεως.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

98 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά με ποιο τρόπο πρέπει να εφαρμοστεί το άρθρο 31, παράγραφος 1, του κανονισμού, ιδίως η φράση κατά την οποία «ούτε το πρόσωπο, κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση ούτε το παιδί έχουν, στο στάδιο αυτό της διαδικασίας, δικαίωμα υποβολής παρατηρήσεων», σε περίπτωση κατά την οποία πρέπει να εξεταστεί η αίτηση περί μη αναγνωρίσεως της αποφάσεως την οποία έχει υποβάλει το πρόσωπο κατά του οποίου η απόφαση είναι εκτελεστή και εφόσον δεν έχει προηγουμένως υποβληθεί αίτηση περί αναγνωρίσεως.

99 Η επιφύλαξη που διατυπώθηκε στη σκέψη 91 της παρούσας αποφάσεως ισχύει, επίσης, και ως προς το ερώτημα αυτό.

100 Υπό την επιφύλαξη αυτή, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, σε περίπτωση που υποβάλλεται αίτηση περί μη αναγνωρίσεως δικαστικής αποφάσεως, χωρίς να έχει υποβληθεί αίτηση αναγνωρίσεως της αποφάσεως αυτής, το άρθρο 31, παράγραφος 1, του κανονισμού πρέπει να ερμηνευθεί λαμβανομένης υπόψη της οικονομίας του κεφαλαίου III, τμήμα 2, του εν λόγω κανονισμού. Επομένως, η διάταξη αυτή δεν πρέπει να εφαρμοστεί.

101 Πράγματι, το άρθρο 31 του κανονισμού αφορά την κήρυξη εκτελεστότητας. Ορίζει ότι, στην περίπτωση αυτή, το πρόσωπο κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση δεν έχει δικαίωμα υποβολής παρατηρήσεων. Η σημασία μιας τέτοιας διαδικασίας πρέπει να νοηθεί λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι, ως αποβλέπουσα στην εκτέλεση και ως έχουσα μονομερή χαρακτήρα, δεν θα μπορούσε να περιλάβει εξέταση παρατηρήσεων αυτού του προσώπου χωρίς να αποκτήσει αναγνωριστικό και κατ' αντιμωλία χαρακτήρα, πράγμα που θα ερχόταν σε αντίφαση με τη λογική που τη διέπει, κατά την οποία τα δικαιώματα άμυνας διασφαλίζονται με την προσφυγή που προβλέπει το άρθρο 33 του ιδίου κανονισμού.

102 Στην περίπτωση αιτήσεως περί μη αναγνωρίσεως αποφάσεως η κατάσταση διαφέρει.

103 Η διαφορά αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, αιτών είναι το πρόσωπο κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση κηρύξεως της εκτελεστότητας που έχει ενδεχομένως υποβληθεί.

104 Εφόσον δεν συντρέχει πλέον λόγος τηρήσεως των απαιτήσεων που εκτέθηκαν στη σκέψη 101 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει να παρασχεθεί στο πρόσωπο κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση περί μη αναγνωρίσεως η δυνατότητα υποβολής παρατηρήσεων.

105 Οποιαδήποτε άλλη λύση θα είχε ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της αποτελεσματικότητας των ενεργειών του αιτούντος, καθόσον το αντικείμενο της διαδικασίας περί μη αναγνωρίσεως συνίσταται σε μία αρνητική εκτίμηση η οποία ευλόγως επιβάλλει την κατ' αντιμωλία διαδικασία.

106 Επομένως, όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή, ο καθού η αίτηση, ο οποίος ζητεί την αναγνώριση, πρέπει να έχει τη δυνατότητα υποβολής παρατηρήσεων.

107 Επομένως, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 31, παράγραφος 1, του κανονισμού, καθόσον προβλέπει ότι ούτε το πρόσωπο κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση ούτε το παιδί έχουν, στο στάδιο αυτό της διαδικασίας, τη δυνατότητα υποβολής παρατηρήσεων, δεν εφαρμόζεται επί διαδικασίας αφορώσας τη μη αναγνώριση δικαστικής αποφάσεως, η οποία κινήθηκε χωρίς να έχει προηγουμένως υποβληθεί αίτηση αναγνωρίσεως της αυτής αποφάσεως. Σε μια τέτοια περίπτωση, ο καθού η αίτηση, ο οποίος ζητεί την αναγνώριση, έχει τη δυνατότητα υποβολής παρατηρήσεων.

Επί του τρίτου ερωτήματος

108 Με το τρίτο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το εθνικό δικαστήριο, ενώπιον του οποίου δικαιούχος γονικής μέριμνας έχει υποβάλει αίτηση περί μη αναγνωρίσεως της αποφάσεως του δικαστηρίου του κράτους μέλους προελεύσεως η οποία διατάσσει την επιστροφή του παιδιού στο κράτος μέλος προελεύσεως, αποφάσεως ως προς την οποία έχει εκδοθεί πιστοποιητικό δυνάμει του άρθρου

42 του κανονισμού, οφείλει να εξετάσει την αίτηση αυτή βάσει των διατάξεων του κεφαλαίου ΙΙΙ, τμήματα 1 και 2, του κανονισμού αυτού, όπως προβλέπει το άρθρο 40, παράγραφος 2, αυτού.

109 Όπως προκύπτει από τις απαντήσεις στα προηγούμενα ερωτήματα, αίτηση περί μη αναγνωρίσεως δικαστικής αποφάσεως επιτρέπεται μόνον εφόσον έχει εκδοθεί πιστοποιητικό δυνάμει του άρθρου 42 του κανονισμού. Σε μια τέτοια περίπτωση, η πιστοποιηθείσα απόφαση είναι εκτελεστή και για την αναγνώρισή της ουδεμία εναντίωση μπορεί να προβληθεί.

110 Συνεπώς, παρέλκει η απάντηση στο τρίτο αυτό ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

111 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Σε περίπτωση εκδόσεως και γνωστοποιήσεως στο δικαστήριο προελεύσεως αποφάσεως περί μη επιστροφής, δεν έχει σημασία, όσον αφορά τη χορήγηση του προβλεπόμενου από το άρθρο 42 του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000, πιστοποιητικού, αν η απόφαση αυτή ανεστάλη, μεταρρυθμίστηκε, ακυρώθηκε ή,

εν πάση περιπτώσει, δεν περιβλήθηκε την ισχύ του δεδικασμένου ή αν αντικαταστάθηκε με απόφαση περί επιστροφής, εφόσον δεν έλαβε πράγματι χώρα επιστροφή του παιδιού. Εφόσον δεν αμφισβητείται η γνησιότητα του πιστοποιητικού αυτού και εφόσον αυτό έχει εκδοθεί σύμφωνα με το έντυπο του οποίου υπόδειγμα περιλαμβάνει το παράρτημα IV του εν λόγω κανονισμού, απαγορεύεται η προβολή αντιρρήσεων ως προς την αναγνώριση της αποφάσεως περί επιστροφής, το δε δικαστήριο εκτελέσεως μπορεί απλώς να διαπιστώσει την εκτελεστότητα της πιστοποιημένης αποφάσεως και να δεχθεί το αίτημα περί άμεσης επιστροφής του παιδιού.

2) Πλην των περιπτώσεων στις οποίες η διαδικασία αφορά πιστοποιημένη κατ' εφαρμογήν των άρθρων 11, παράγραφος 8, και 40 έως 42 του κανονισμού 2201/2003 απόφαση, κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να ζητήσει τη μη αναγνώριση δικαστικής αποφάσεως, έστω και αν δεν έχει προηγουμένως υποβληθεί αίτηση αναγνωρίσεως της αποφάσεως.

3) Το άρθρο 31, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003, καθόσον προβλέπει ότι ούτε το πρόσωπο κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση ούτε το παιδί έχουν, στο στάδιο αυτό της διαδικασίας, τη δυνατότητα υποβολής παρατηρήσεων, δεν εφαρμόζεται επί διαδικασίας αφορώσας τη μη αναγνώριση δικαστικής αποφάσεως, η οποία κινήθηκε χωρίς να έχει προηγουμένως υποβληθεί αίτηση αναγνωρίσεως της αυτής αποφάσεως. Σε μια τέτοια περίπτωση, ο καθού η αίτηση, ο οποίος ζητεί την αναγνώριση, έχει τη δυνατότητα υποβολής παρατηρήσεων.

(υπογραφές)